

Društvene vesti

Smartno pri Slovenjgradcu. »Tam v dolini rajsko mili, je na Homcu cerkva...« poje priljubljena romarska pesem. V tem Marijinem svetišču, ki je »biser Mislinjske doline«, smo na Malo Gospojnico doživeli redko slovesnost: blagoslovitev prapora Mladinske kmečke zveze v Smartnem. Okrog glavnega oltarja so se zbrali naši strumni kmečki fantje in poštirvalna dekleta s praporom v sredini. Vsa cerkva je bila v dehtečem cvetju in zelenju. Domači g. župnik Anton Somrak, ki uživa tudi sloves zelo naprednega gospodarja v fari, je v primerni pridigi povzdignil lepoto dneva in je obrazložil pomen prapora. Sledila je sv. maša z ubranim ljudskim petjem, kateri so prisostvovali poleg domačinov tudi romarji iz bližnjih in daljnih krajev, ki so se v teh težkih časih zatekli po starodavnem običaju prosit homško Priprošnjo pomoči in varstva. Zborovanje se ni moglo vršiti, pač pa se je priredila skromna zakuska v župnijski gostilni na Homcu. Tu je g. Theuerschuh v kratkem govoru orisal simbol klasi, križa, srca in zemlje, ki krasi naš prapor. Poudaril je, da nam je v teh časih treba še več sloge in razumevanja za svojega bližnjega ko kdaj koli. Predsednik okr. KZ g. Vrhnjak Ivan se je zahvalil voditeljem za njihovo prizadevanje. Tudi g. župnik in še drugi so se živo udeležili pogovora. Navzoča sta tudi bila predsednik gospodarske zadruge iz Slovenjgradca in g. Apat Anton iz Starega trga. Pa naj kdo trdi, da naša mladina ni več idealna!

Kamnica. Slov. kat. izobraževalno društvo otvori letošnjo igralsko sezono v nedeljo, 1. oktobra, ko vprizori ob treh popoldne v cerkveni dvorani Meškovo pretresljivo dramo »Pri Hrastovih«. Prijatelji naše prosvete vabljeni!

Ljutomer. Fantovski odsek kljub vsem težavam nadaljuje z delom za novo letno telovadišče, ki bo podobno majhnemu stadionu. Doslej je članstvo veliko žrivalo s prostovoljnim delom in so že glavni nasipi navožen, ki bodo zadržali vodo v času povodnji. Katoliški dom dobiva vedno lepšo obliko. Zunanji prostor bo moderno urejen za velike tabore in nastope. V dvorani je že zgotovljen nov pod in vsi notranji prostori so lepo in okusno prepleškani. Na vse prijatelje slovenske mladine se obračamo s prošnjo, da nas pri našem delu podprejo, da bo vsaj v gotovi meri napredoval naš starodavni Ljutomer.

Ljutomer. Dramatski odsek Prosvetnega društva otvori novo sezono v novo prepleškani dvorani Katoliškega doma za sedanjí čas primerno igrano »Zakoni stavkajo«, katera je polna veselih prizorov. Igro režira naš priljubljeni komik g. Knupež. Prva predstava bo v soboto, 30. septembra, ob osmih zvečer. Druga bo v nedeljo, dne 1. oktobra, ob treh popoldne. Vstopnina običajna, okrepiča v bifeju.

Boštanj ob Savi. V nedeljo, 1. oktobra, ob dveh popoldne bo prosvetno društvo priredilo tombolo v parku salezijanskega zavoda na Radni. Srečke so po 2 din. Pridite!

Dopisi

Crneče pri Dravogradu. Sadna sušilnica v Crnečah, ki je bila letos sezidana, je pričela delovati. Prvi poskus s sušenjem je pokazal, da je dobro in posrečeno delo. Priporočamo sušilnico vaščanom in okoličanom.

Ruše. Dela pri regulaciji ruškega potoka v redu napredujejo, prav tako tudi elektrifikacija. V hišah gori že povsod falska luč, po vasi se postavljajo novi drogovji, tako da bodo Ruše, ko bo končana regulacija potoka in napeljava elektrike, dobile popolnoma drugo lice.

Sv. Peter pri Mariboru. Letos v začetku oktobra poteče 70 let, odkar so se pri nas naselile šolske sestre iz matrne hiše v Eggenbergu, ki še danes plodonosno delujejo v šoli. Ob 40 letnici leta 1909 so vse všolane občine tedaj še samostojne občine, in sicer Sv. Peter, Grušova, Dragučova in Jablanec ter krajevni šolski odbor poklonile zavodu šolskih sester pri Sv. Petru v znak hvaležnosti in priznanja za veliko delo, ki ga vrše med nami, častno diplomu. Dvajset let zatem, leta 1929, pa je bila ena izmed najzaslužnejših sester, in sicer č. m. Melanija Ploder, imenovana od občinskega odbora pri Sv. Petru za častno občanko. Iz šempeterske naselbine se je po prevratu ustanovila nova provincija, koje sedež se je leta 1929 prenesel v Slov. Bistrico in ki se močno razvija, saj že sestre delujejo tudi izven meje naše domovine in celo v misijonih na Kitajskem. Ob lepem jubileju šempeterske naselbine se župljani s hvaležnostjo spominjajo dobrot, ki so jih skromne redovnice v teku dolgih 70 let izlaziovale na šolskem, karitativnem in verskem polju, zlasti pa, ko so ves ta čas vzgajale naš šempeterski rod v duhu velikega Slomška.

Ljutomer. Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi dne 1. oktobra vinogradniško zborovanje ob 9. uri v prostorih g. Zavratnika. Na tem zborovanju se bodo določile vinske cene in se bo razpravljalo o zahtevah, ki jih je postavil novi vinčarski red. Vabimo k udeležbi vse vinogradnike tudi iz drugih vinarskih okolišev v svrhu enotnega postopanja.

Ptuj. Okrajna organizacija mladine JRZ je imela v nedeljo, 17. septembra, lepo okrajno zborovanje. Skoraj vse občine ptujskega sodnega okraja so bile z več delegati zastopane. Obširno

politično poročilo je podal g. Marko Kranjc. Celotno sliko o razvoju in organizaciji MJRZ na štajerskem je podal g. Melaher, član banovinskega odbora MJRZ, g. Majhen, predsednik okrajne MJRZ Ptuj, pa je govoril o stanju okrajne organizacije MJRZ. Zelo zanimiva in poučna je bila debata, v kateri je g. Marko Kranjc seznanil mladino z mnogimi važnimi političnimi in gospodarskimi vprašanji.

Sv. Barbara v Halozah. Dne 15. septembra so zažgali otroci slamo na hlevu posestnika Milošič Franca v Slatini. Zgorela je njegova viničarija in gospodarsko poslopje z novo prešo in vsa imovina viničarjeva, živež in pohištvo. Požar je preskočil tudi na sosednja poslopja Vidovič Marije in Gavez Terezije, ki so pogorela do tal. Rešili so samo živino in nekaj pohištva. Na Podstrešjih nahajajoči se živež in krma je zgorela. Pogorelci so razen enega brez vseh sredstev. Zavarovalnina je malenkostna, škode pa nad 50.000 din. Dve sosednji poslopji so z največjo muko rešili. Radi suše in pomanjkanja vode je bilo gašenje onemogočeno, četudi je prihitelo na pomoč veliko ljudi. Če se ne bi bil vili dež, bi pogorela tudi še druga poslopja. Haložanom se nujno priporoča zavarovanje, ker je nesreča vnaprej nevidna. Oblasti pa zopet ponovno opominjamo, da se tem ubogim Haložam posveti vsa pozornost in skrb za preskrbo z vodo s tem, da se omogoči zgradba velikih cistern po haloških hribih za zbiranje vode, za gašenje požarov, za živino in za škropljenje, ker narod tu preveč trpi na pomanjkanju vode, ki jo mora po uro daleč nositi na hrbtnu. Tudi dobre pitne vode ni več.

Sv. Barbara v Halozah. Tukajšnja sadjarska podružnica je te dni dobila kotel za kuhanje marmelade, in sicer po zaslugi raznih činiteljev. Mi se vsem skupaj in banski upravi najlepše zahvaljujemo! Kotel stane 1600 din brez prevoznih stroškov in je popolnoma nov. Do sedaj še nimamo določil glede prispevkov, oziroma dajatev uporabnikov, vendar bo to določeno začasno, dokler ne dobimo pravih navodil. Kdor si hoče kuhati marmelado, si jo lahko kuha sam, za lastno rabo, ali pa za prodajo, ker bo tudi vojaški erar nakupoval ta izdelek. Kuhalo se bo noč in dan

Naši rajni

Sv. Peter pri Mariboru. Po večletni in hudi bolezni je lepo spravljena z Bogom odšla po večno plačilo skrbna gospodinja in dobra mati Jožefa Hajšek iz Metave, stara komaj 49 let. Pokopali smo jo pretečeno nedeljo ob obilni udeležbi župljanov, kjer je našla pri Materi božji na Gorci svoj zadnji zemeljski počitek. Rajna je bila rodom iz Makol. Naj počiva v miru! — Žalujočim naše sožalje!

Laporje. Martinšekovo staro mater nam je dne 11. septembra ugrabila neusmiljena smrt. Rajna Kavkler Terezija, 78 letna vdova v Hošnici, je bila zelo blaga in spoštovana žena, ljubljena od svojih sosedov, znancev, posebno še od svojih otrok, vnukov in sorodnikov. Dobri Martinšekovi družini izražamo naše sočutje, pokojnici pa želimo večni pokoj! — Na sedmini so nabrali za laporski farni dom 127 din.

Noršinci pri Ljutomeru. Kapi je podlegla 75letna vdovela posestnica Antonija Zemljč iz Noršinc. Blagopokojna je imela vedno odprte roke za vsakega, ki je potreboval v potrebi na njena vrata. Bila je dobra gospodinja, krščanska žena ter priljubljena in spoštovana od vseh, ki so jo poznali. Iz hvaležnosti so jo spremljali na njeni zadnji poti v obilnem številu njeni sorodniki, znanci in občani. Dobri rajni naj bo Vsemogočni večni plačnik! — Žalujočim naše sožalje!

pri vsakem vremenu, ker se lahko postavi kotel v lepem vremenu zunaj, v grdem pa v sušilnici. Prav tako se suši sadje noč in dan ter pri vsakem vremenu, ker ga je vedno dovolj pripravljene. Sušiti pripeljejo iz vseh krajev Slovenskih goric, Ptujja in Ptujkega polja do hrvatske meje in še s Hrvatskega. Vendar moramo zanimance obvestiti, da pridite prej vprašat, kdaj bi lahko pripeljali, ker mora priti vsak na vrsto po vrstnem redu, kot se je prijavil. Isto velja za domačine. Zdaj sušimo samo slive, hruške in jabolka pa bomo zopet, ko minejo slive. Suši se zelo dobro in je bil doslej še vsakdo zadovoljen, samo nezrelo sadje se ne obnese in tudi ne prevzamemo zanj odgovornosti.

Slovenjgradec. (Osební avto se je prekucnil v 5 m globoko strugo Pake.) V nedeljo, 17. septembra, se je okrog šestih zvečer zgodila pred sotesko Huda luknja hujša avtomobilska nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala smrtnih žrtev. Seidl Frančiška in Orter Marija, obe iz Zagreba, sta se z novim osebnim avtom peljali v smeri iz Slovenjgradca proti Velenju. Pri Hudi luknji, kjer se sedaj dokončavajo obnovitvena dela, je cesta posuta z debelejšim kamenjem in je več ovinkov, ki so mestoma zelo ostri. Avto je šofirala Orter Marija. Vstric Smonkarjeve žage je vozilo zadelo v obcestno škarpo, ker je odpovedal volan in šoferka ni mogla obvladati vozila. Ob žagi ima preko potoka lastnik žage naložene hlode. Po teh je zdrknul avto na drugo stran struge na oporni zid, od tu pa se je prekucnil v 5 m globoko strugo Pake na streho vozila, da so bila kolesa obrnjena navzgor. Potniki sta v smrtnem strahu kričali, ker ju je že zalivala voda in si nista mogli pomagati iz avta. Istočasno pa sta se v nasprotni smeri pripeljala Franc Zavašnik in Krebl Ivan iz Slovenjgradca. Takoj sta ustavila motorno kolo in hitela na pomoč ponesrečenkama, ki sta bili skozinskož premočeni. Zatem se je k sreči pripeljal z osebnim avtom tudi Siemenik Mihael iz Slovenjgradca, ki je obe poškodovanki prepeljal v slovenjgraško bolnišnico. Ugotovilo se je, da ima lastnica vozila Orter Marija

Nasvet radi pomanjkanja kreme

Letos je bila dalj časa huda suša in zaradi tega je občutno pomanjkanje kreme. Kdor se še spominja leta 1917, ve, da je bila takrat še hujša dolgotrajna suša. Zaradi nje sta vojaška in civilna oblast ukazali nabirati po gozdovih, grmovju in ob potokih razne vršiče in poganjke ter jih sušiti, da se s tem vsaj nekaj odpomore pomanjkanju kreme. To so marsikateri uvidevni gospodarji storili ter si s tem precej pomagali, ko so osušene vršičke narezali skupno s slamo, koruznico in z drugim.

Tudi letos bi bilo potrebno, da si gospodarji na enak način pomnožijo zalogo kreme. Zadnje deževje je precej oživilo rastline, da je še veliko lepih zelenih vršičev in poganjkov, ki se v šopkih lahko sušijo kakor fižol na vrtovih in drevju. Če ima kdo predsodek, da živina ne mara n. pr. jelševih ali drugih poganjkov, naj ji jih poskusi dati. Prepričal se bo, da živina to hlastno požre. Kakor razni vršički, tako so tudi robidnice (kopinje ali ostrožnice) in koprive zelo dobra krma živini. Opomniti je treba, da listje, ki je osušeno na vršičih, obdrži hranilno vrednost, a listje na zemlji je samo za steljo.

Kdor je količkat uvideven, bo na predlagani nasvet zalogo kreme pomnožil.

Starejši ljudje se lahko spominjajo, da je bila n. pr. leta 1890 prav občutna suša s pomanjkanjem živeža in kreme. Enaka huda suša je bila leta 1917. Takrat so bili posestniki zelo zadolženi in živina ni imela nobene cene. Teleta so prodajali po 2—3 goldinarje. Marsikateri so doma zaklali teleta, meso spekli in shranili v začimbi. Vkljub slabemu stanju so marsikateri lahko miselno pripravili denar. Tako je neki kočar pripeljal krčmarju tele ter dobil 2 goldinarja in četrt litra vina. Pri krčmarju so bili baš takrat kvartavci. Pridružil se jim je tudi kočar. Kvar-tali so vso noč in kočar je izgubil ves denar. Drugo jutro se je vrnil domov in povedal srečujočim ga, kaj se mu je zgodilo ter pripomnil, da ta izguba še ni nič, ampak kaj bo doma žena rekla. Imel je šest malih otrok. Kukovič.

lažje poškodbe brez ran, sopotnica Seidl Frančiška ima pa na čelu rano z močnimi podplutbami. Avto je zelo poškodovan, ima razbite šipe, blatnike, luči in karoserijo, zlasti streha je vsa zvit. Škode je okrog 10.000 din.

Sv. Lenart nad Laškim. Dne 18. septembra ob 13 se je vršilo premovanje selekcijske živine v Sv. Lenartu nad Laškim. Ocenjevalni odbor je bil sestavljen iz zastopnika banske uprave g. Gosaka, zveze selekcijskega društva inž. Koprivšeka, dr. Mazerja kot zastopnika okrajnega načelstva in gg. okrajnega kmetijskega referenta Zupana, okrajnega veterinarja dr. Malenšeka, zveznega molznega nadziralca Čaterja in rodovničarja selekcijske edinice g. Veber Karel ml. Premovanju so prisostvovali tudi načelnik zveze g. Turk, načelnik selekcijskega društva v Laškem g. Terbove in zastopnik okrajnega kmetijskega odbora g. Deželak. Na razstavnem prostoru so prignali člani selekcijske edinice skupno 48 glav živine, in to 2 plemenjaka, 41 krav, 4 telice in 1 bik. Oba bika sta dobila prvo nagrado. Izmed krav je dosegla 77 točk krava g. Bezgovška iz Velikih Grahovš, ostale krave od posestnikov: Knez Franca 74 točk, Planko Alojza in Deželak Franca iz Toroga 73 točk, Jager Avguštna in Tovornik Alojza iz Lipnega doja po 70 točk. Izmed telic je dosegla prvo oceno telica g. Bezgovška iz Velikih Grahovš. Skupno je bilo razdeljenih med živinorejce 3600 din. To vsoto so prispevali: banska uprava, okrajni kmetijski odbor in domača občina. Za prvo skupino (biki) je

Kako si pomagajte v jeseni

Jesen je dosti dela na kmetih, treba je pridelke spravljati in pa zimsko setev pravočasno spraviti v zemljo. Tu in tam manjka delovnih moči in vprege. Kako si pomagajte?

1. Na vsak način je treba danes povdariti, da bolj kot kdaj treba, da kmetje delajo skupaj, da si pomagajo med seboj, kar le morejo. Da bi kake ljudi iz mesta pošiljali, ne bi bilo morda dobro, četudi so nam nekateri pisali, da naj to zahtevno objavimo.

2. Kjer zaradi ev. vprege le ne gre na noben način, naj obljube to z dokumenti sporočijo srezu in vojaški oblasti. Posebno v nekaterih naših krajih je tako, da nimajo volov za vprego, ker so imeli le konje. S kravami delati ni mogoče, ker ni priprave za to. Tudi za državo je izredno važno, da se pridelki spravijo in ozimna vseje. Občine naj posredujejo!

Pred zaključkom lista došle vesti

Dvojna 20 letnica. Zadnje nedeljo je proslavilo Združenje trgovcev za mesto Celje 20 letnico svojega obstoja in 20 letnico, odkar načeljuje združenju obče znani, priljubljeni ter spoštovani celjski veletrgovec g. Rudolf Stermecki. Prvi podpredsednik Josip Jagodič je ob tej priliki častil jubilaru za tolikoletno požrtvovalnost pri vodstvu združenja in mu je izročil lepo darilo uprave ter nadzorstva. G. načelniku in celjskemu združenju izreka k dvojnemu jubileju »Slov. gospodar« iskrene častitke!

Smrt v izredni starosti. V Mariboru v Ciril-Metodovi ulici je umrla v izredni starosti 97 let Julijana Veselova, vdova po inšpektorju državnih železnic. Rajnica je bila najbrž najstarejša Mariborčanka.

V mestu napadena in izropana. Zadnje nedeljo zvečer se je mudila 55 letna krošnjarjeva žena Ivana Kozljaničeva s svojim možem v neki gostilni ob Dravi v Mariboru. K zakoncema je prisel sedel neznanec ter pričel razgovor radi tega, da se je prepričal o večji vsoti denarja in hranilni knjižici, kar je imela žena pri sebi. Krog desete ure sta se podala Kozljaničeva proti domu skozi ozko Mesarsko ulico. Mož je odšel naprej, žena pa mu je sledila bolj od daleč po omenjeni ulici. Naenkrat se ji je pridružil oni moški iz obdravske krčme, jo zagrabil za vrat in vrgel na tla. Ko jo je osuval po celem telesu, ji je odvzel ročno torbico, v kateri je hranila 3050 din, ki jih je pred kratkim dvignila iz poštne hranilnice ter jih je namenila za izdatke v toplicah.

Iz šoferske strasti poškodovani tuj avtomobil. Franc Zelenko, 22 letni tekstilni delavec, je opazil v soboto zvečer v Cafovi ulici v Mariboru nezaklenjen in prazen avto. Zelenko, dasiravno mu je bilo šofiranje španska vas, je sedel v avtomobil in pogljal motor. Na Zrinjskem trgu je že zadel v drevo in ga prelomil z avtomobilom, kateri se je spredaj čisto razbil in znaša škoda, katero trpi lastnik, industrijalec Jurij Polak, 50.000 din. Strastnemu »šoferju« se ni zgodilo nič hudega.

Huda žena. V mariborsko bolnišnico se je za-tekkel 57 letni posestnik Jožef Markeš iz Žikarcev v Slov. goricah. Mož je izpovedal pri zaslišanju, da ga je obdelala doma z vilami po celem telesu njegova žena, ker ji ni hotel dati žganja.

Prometna nesreča. Zadnje soboto sta trčila v Poljčanah 20 letni kolesar in delavec Jože Majhenič, uslužben na Magerlovi žagi v Poljčanah, ter tovorni avtoprevoznik iz Studencev pri Ma-

riboru. Tovorni avtomobil je bil naložen z gramozem iz Lovnika pri Poljčanah za Maribor. S stranskega kolovoza je privozil na kolesu na cesto Majhenič. Kljub zaviranju na obeh straneh je vrglo kolesarja pod avto, kojega kolo mu je popolnoma zdrobilo desno nogo. Ponesrečenega fanta je prepeljal avtoprevoznik v mariborsko bolnišnico.

Podlegla poškodbam, katere ji je prizadejal kolesar. Do nezvesti je povozil v Mariboru neznan kolesar pred 11 dnevi zasebnico Uršulo Božiček iz Levstikove ulice. Povožena je podlegla poškodbam v noči na ponedeljek v mariborski bolnišnici.

Hiša pogorela. V Jarenini je zgorela 30.000 din vredna hiša posestnice Terezije Lorbek.

Kozolec zgorel. Iz Celja poročajo: Zadnje soboto zvečer ob pol desetih se je pojavil ogenj iz kozolca kmeta Pirnata, po domače Neteža. Ogenj je zajel hipoma celo poslopje in ga je uničil do tal. Velika škoda je le delno krita z zavarovalnino.

Nesreča zaradi zdvijanj volov. Pri Sv. Krištofu nad Laškim so zdvijali z vozom voli in je padel pod voz 58 letni Jakob Krašek, ki si je zlomil desno nogo in je dobil tako hude poškodbe, da so ga prepeljali nezvestnega v celjsko bolnišnico.

Drzen vlom v trgovino. Zadnje soboto v zgodnjih jutranjih urah je bil izvršen vlom v trgovino »Pri Tončeku« v Retečah pri Škofji Loki. Vlomljena so bila vrata na glavno cesto, ki je sedaj radi vojaštva tudi v noči zelo prometna. Trgovcu Antonu Strahu je bilo ukradenega raznega blaga za 15.000 din in 800 din gotovine. Za natovorenje blaga so vzeli lopovi iz trgovine 4 velike gorske nahrbtnike.

Oplenjena kmečka hiša. Zadnje soboto popoldne ni bilo pri posestniku Janezu Ziherlu na Trati pri kolodvoru v Škofji Loki nikogar doma, ker so izkapali domači krompir. Odsotnost je izrabil neznanec, ki je našel ključ od vrat pri oknu in si je nabral v sobi 3000 din gotovine in izginil. Velika sreča, da tat ni zadel na gospodarjevih 10 tisoč din.

»Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi« je naslov brošure, ki jo je spisal ing. Stanko Dimnik in jo je izdal in založil Komite tehničnega dela v Ljubljani. — Brošura vsebuje praktična navodila za napravo zaklonišč pred letalskimi bombami. — Knjiga se bo dobila v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

bilo določenih 500 din, za drugo (krave) 2785 din, za tretjo (telice) 290 din in za četrto (mlada živina) 60 din. Pred razdelitvijo nagrad je zastopnik banske uprave g. Gosak opozoril navzoče na nekatere nedostatke, ki jih delajo včlanjeni živinorejci in je posebno poudarjal dejstvo, da člani premalo vzrejujejo mladine ter se mora ta nedostatek na vsak način odpraviti. H koncu je povzel besedo g. Turk, ki je pozdravil navzoče v imenu zveze, želeč članom, da bi se pri naslednjem premovanju pokazali še lepši uspehi.

Sv. Križ pri Belih vodah. Na rožnovensko nedeljo, 1. oktobra, bo velik romarski shod pri Sv. Križu. V soboto zvečer ob 18 bodo večernice: pridiga, pete litanije z blagoslovom in spovedovanje. Po večernicah bodo belovoški člani in članice FO in DK igrali pri cerkvi misterij »Sleherilke«. V nedeljo bo prvo sv. opravilo ob 6, drugo ob 10. Častilci Sv. križa, pridite od blizu in daleč na to prelepo božjo pot! — Prihodnji romarski shod bo v petek, 3. novembra, dušni petek.